

๓๑ ธันวาคม ๒๔๙๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๑ ตอนที่ ๗๘

คำสั่งการณ

เรื่องการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก

และขรรณนุญศาลทหาร พุทธศักราช ๒๔๙๗

ตามที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้กฎอัยการศึกที่วราชอาณาจักรตั้งแต่วันที่ ๑๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๙๔ แล้วนั้น รัฐบาลปัจจุบันมาพิจารณาเห็นว่าการใช้กฎอัยการศึกเป็นการบั่นทอนเสรีภาพของราษฎรซึ่งมีอยู่โดยปกติลงไปหลายประการ เพราะในระบอบการใช้กฎอัยการศึก เจ้าหน้าที่ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนย่อมมีอำนาจเหนือราษฎรยิ่งกว่าในยามปกติเป็นอันมาก แต่ในขณะที่ความจำเป็นแห่งสถานะสงครามก็บังคับให้รัฐบาลจำต้องใช้กฎอัยการศึกต่อไป เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและความมั่นคงของชาติ เมื่อประโยชน์ของรัฐและของราษฎรขัดกันอยู่เช่นนี้รัฐบาลจึงได้เลือกดำเนินการเป็นสายกลาง คือยังคงให้ใช้กฎอัยการศึกต่อไปทั่วประเทศ แต่ได้หาทางผ่อนผันความเข้มงวดแห่งกฎ

ตอนที่ ๑๑ เล่ม ๖๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓๑ ธันวาคม ๒๔๘๗

อัยการศึกษานั้นลงเพื่อให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อนน้อยที่สุด
ที่อาจเป็นไปได้ จึงได้ดำเนินการปรับปรุงพระราชบัญญัติ
กฤษฎีกาการศึกษาและธรรมนูญศาลทหารเสียใหม่ ซึ่งได้รับ
ความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร ดังปรากฏเป็นรูป
พระราชบัญญัติกฤษฎีกาการศึกษา พุทธศักราช ๒๔๕๗ (ฉบับ
ที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๘๗ และพระราชบัญญัติธรรมนูญ
ศาลทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช
๒๔๘๗ ซึ่งได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายไปนั้นแล้ว

การปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติกฤษฎีกาการศึกษาและพระ
ราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารครั้งนี้ มีหลักการใหญ่อยู่สอง
ประการ คือ (๑) ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเหนือเจ้า
หน้าที่ฝ่ายพลเรือนเฉพาะในการรักษาความสงบเรียบร้อย
ของประชาชน ไม่ใช่ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเหนือ
เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนทุกตำแหน่งทุกกระทรวงดังที่เคย เป็น
อยู่แต่ก่อน และ (๒) แก้ไขให้ศาลพลเรือนมีอำนาจพิจารณา
พิพากษาคดีอาญาต่อไปโดยปกติแม้ในเขตต์ที่ประกาศใช้
กฤษฎีกาการศึกษา และให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษา

๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๗ ตอนที่ ๑๕

คดีอาญาเฉพาะที่ผู้กระทำความผิดฐานประทุษร้ายต่อความ
มั่นคงของราชอาณาจักร ขัดขวางทางดำเนินการของราชการ
ทหารในการป้องกันประเทศหรือทำลายความสงบเรียบร้อย
ของบ้านเมืองในยามสงครามเท่านั้น ผลจึงเป็นว่าคดีอาญา
ประเภทอื่นนอกจากที่กล่าวนี้ ให้ศาลพลเรือนเป็นผู้พิจารณา
พิพากษาแทนที่จะให้ศาลทหารเป็นผู้พิจารณาพิพากษาดังที่
เคยเป็นมาแต่เดิม การที่คดีอาญาจะได้รับการพิจารณา
พิพากษาในศาลทหารหรือพลเรือนนั้น มีผลแตกต่างกัน
ตั้งแต่แรกดำเนินคดีจนถึงคดีถึงที่สุด ถ้าเป็นคดีที่อยู่ใน
อำนาจศาลพลเรือน การจับกุมและสอบสวนผู้ต้องหาโดย
เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ
และกำหนดเวลาที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา ซึ่งมีหลักประกันในเสรีภาพของผู้ต้องหาเป็น
อย่างดี แต่ถ้าคดีอยู่ในอำนาจศาลทหารแล้ว ตามวิธีการ
ของกฎอัยการศึก เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการสอบสวนอาจจับ
ผู้ต้องหาไว้ก่อนฟ้องศาลเป็นเวลานาน นอกจากนั้นราษฎร
ผู้เป็นเจ้าทุกข์ไม่มีโอกาสนำคดีขึ้นฟ้องร้องยังศาลโดยตนเอง
ได้ ต้องมอบคดีให้เจ้าพนักงานเป็นผู้ฟ้องร้อง ในชั้นพิจารณา

ตอนที่ ๑๘ เล่ม ๖๑ ราชกิจจานุเบกษา ๓๑ ธันวาคม ๒๔๘๗

จำเลยก็ไม่มีสิทธิแต่งตั้งนายความเข้าช่วยแก้คดี และเมื่อศาลทหารตัดสินไปประการใดแล้ว กดียอมเสร็จเด็ดขาด ไม่มีทางที่จะอุทธรณ์ ฎีกาต่อไปได้ ซึ่งต่างกับคดีที่อยู่ในอำนาจศาลพลเรือนดังนี้

เมื่อได้ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยอำนาจศาลในยามสงครามตั้งวันนี้แล้ว ยังได้มีประกาศพระบรมราชโองการให้จัดแบ่งพื้นที่แห่งราชอาณาจักร เกี่ยวแก่การศาลออกเป็น ๓ เขตต์ ในเขตต์ (๑) ซึ่งเป็นเขตต์สำคัญ อันทางราชการทหารต้องระวางระไวมาก ได้ระบุประเภทคดีที่พลเมืองต้องอยู่ในอำนาจศาลทหารมากกว่าในเขตต์อื่น แต่ก็ยังน้อยกว่าจำนวนประเภทคดีที่เคยอยู่ในอำนาจศาลทหารมาแต่เดิม ในเขตต์ (๒) ได้ลดจำนวนประเภทคดีที่พลเมืองจะต้องอยู่ในอำนาจศาลทหารลงมาอีกชั้นหนึ่ง ส่วนในเขตต์ (๓) พลเมืองจะไม่ต้องอยู่ในอำนาจศาลทหารเลย ดังนี้ จึงเห็นได้ว่ารัฐบาลได้ให้หลักประกันในเสรีภาพแห่งชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนในยามฉุกเฉินนี้อย่างมากที่สุดที่จะให้ได้ เป็นการช่วยปลดเปลื้องความเคียดแค้นของ

๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๑ ตอนที่ ๑๕

ประชาชนซึ่งถูกกล่าวหาในคดีอาญาไปส่วนหนึ่ง ตรงตาม
นโยบายที่รัฐบาลคณะนี้ได้แถลงไว้ต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อ
เข้ารับตำแหน่ง การให้หลักประกันแห่งเสรีภาพดังกล่าว
แล้วนี้ ประจวบเป็นของขวัญอันดีที่รัฐบาลจะพึงให้แก่ประชา
ชนได้ในวาระดีนี้แห่งวันขึ้นปีใหม่นี้ จึงหวังว่าจะเห็นเจตนา
ดีของรัฐบาลโดยทั่วกัน